

Veurlezen

n kerstverhaal ien t Grunnegers deur Be Kuipers

t Was net noa Sunnerkloas dou ik opbeld wer deur presidente van pladdelaandsvraauwen oet mien geboortedörp. "Meneer Kuipers, ik heb gehoord dat u Groningse stukjes schrijft en die ook wel eens voorleest. Wilt u wel n kerstverhaal voorlezen op ons jaarlijkse kerstbijeenkomst?" Nou, dat wol ik wel.

Ik heb ienderdoad hier en doar al wel ais wat veurlezen en mag dat ook wel geern doun. Mor ik haar nog nooit ien mien aigen dörp veurlezen. Ik vuilde mie slim vereerd. Meschain zaag ik nog wel wat olle bekenden, kon we noatied nog even wat proaten of zo... Presidente en ik prouten ôf dat zai mie n dag of wat van te veuren bellen zol om deur te geven van hou en wat.

Op dij bewuste dag, even veur kerst, haar presidente mie nog nait beld. Dus mos ik der zulf mor achterheer. "Och heden, meneer Kuiper, dat heb ja helemaal vergeten. Dat komt, zo'n kerstavend organiseren is n nog n hele skripsie, dat zult u ja wel begripen. Maar als u er vanavond precies om negen uur bent, komt t helemaal goed."

Hoast ale verainens hebben ien dizze tied van t joar wel ain of aander kerstbieainkomst. Christelken doun dat mit zingen over herdertjes en engeltjes en stukjes lezen oet biebel. En voak ook mit n kerstverhaal der bie. Dat verloren zeun weer thoeskomt bie zien olle pa en moeke, dij joaren op hom wacht hebben. Van zulk soort verhoalen, troanentrekkers zeg mor. Openboaren hebben ook wel ais n kerstoavend, mor din zunder herdertjes en engeltjes vanzulf. Ik was daarom slim benijd noar de ienvullen van dizze oavend.

Vanoet mien jeugd ken ik allain de christelke vörm. n Aander soort kerstoavend haar ik aigelk nog nooit mitmoakt. Zollen der vanoavend nog meer stukjes veurodragen worden? n Literaire oavend messchain? Mien kerstverhaal was n beetje vremd, von ik zulf. Ik haar mien uterste kuren der op doan mit n onverwacht ènd. Wel wait kwam dat hail mooi van pas. Mien verwachtings waren hoog spand. Mor ja, ik haar tot op leste dag gain ienformoatsie had van presidente dat, ik mos t ôfwachten. Gewoon op roakeldais den mor.

Zulf heb ik nait zoveul mit kerst. Teveul van mitkregen ien mien jeugd, denk ik. k Vien t wel gezellig mit roeg weer ien boeten, nog laiver n dikke praan snij. Op tied gerdienen dicht, keerskes aan en n lekker glaske wien, doar hol ik wel van. Mor t is mie aans te sentimenteel en te veul 'vreten op aarde'.

Nog nait zo laank leden wer ik mie ienains bewust van n veul laangere traditie van dit feest. Ver veur onze joartellen vierden mensen hier t Joelfeest, zoas kerst nou nog nuimd wordt ien Scandinoavië. "God Jul", zeggen ze doar nog altied, n goie kerst. t Joelfeest betaikent t weerom keren van zun, vant licht, t begun van nij leven.

Ien middelaiwen, zo rond t joar doezend of nog wat eerder, is dit haaidense feest deur roomse kerk kerstend, aanpaasd zeg mor. Dat was handeg bekeken ien heur streven om christelke geloof ien dizze contrainen te vestegen. Gelukkeg hebben ze dij oersymbolen nait apmoal wegmoaken kind: gruine kerstboom en gruine takken, taikens van verjongen, t deurgoande leven. Traauwens, nog ien sesteger joaren kwam der bie ons gain kerstboom ien hoes. Te haaidens.

En ook t Sunnerkloasfeest het van zukke elementen ien hom. n Ol kerel mit n board op n peerd (de god Wodan op zien aachtbainege schimmel), dij over doaken ridt en zien knecht (Wodans helper Oel) dij dij aan deuren rammelt en deur schosstain loert of mensen wel deugen.

En netuurlek licht, hail veul licht. Woarom steken zoveul mensen keerskes aan, aal of nait elektrisch? Woarom versieren ze t hoes tegenwoordeg ook aan boetenkaant mit lichtslangen, levensgrode steerns, verlichte bomen, herten, complete arresleden? Ik denk dat ien elk mens van binnen n wenst zit noar licht in dizze duustere doagen, lös van kerk en geloof. Mien kerstverhaal haar ik bazeerd op dit soort gedachtes. Leek mie wel toupazzelk op n oavend veur openboaren.

Om persies negen uur ston ik in hal van t verainensgebauw en doar kwam presidente al op mie ôf. "Ah, meneer Kuitert", raip ze. "U kunt dadelijk beginnen, ik zal u wel even aankondigen." Ze ging veur mie aan noar n zoaltje. Dou ik ter ienstapte sloug mie t geluud van n dikke vatteg ravvelnde en rebbelnde vraauwluu ien muit. Moien dokter, of t oorlog was ien t houn-derhok, zo'n lewaai.

Vraauwluu zaten apmoal ien slagorde mit stoulen noar veuren, as ien n bioscoop, toaveltjes mit citrountjes en avvekoatjes der tussenien. Veurien hong n wit loaken en haalweg ston n filmapperoot op n hoog, taaiber toaveltje. "Ja", zee presidente mit n hoogrode kleur van opwiendens, of van t eerste borreltje, of van baaide: "...wij hebben film vanavond. 'Gremlins', heel spannend hoor. t Is nu pauze."

Gainain dij mie zaag, en ik herkende der zo gaauw ook gainain van, dou ik achter presidente aan tussen stoulen en toaveltjes deur noar veuren stommelde. Hou kom ik hier ooit bovenoet, docht ik benaauwd. Mor presidente gaaf n taiken en stoaregaan wer t rusteg. "Dames..., dáámes... Mag ik jullie aandacht voor de Groningse schrijver, meneer Kruier. Hij zal vanavond voor ons een kerstverhaal voorlezen".

Ik pebaaierte n overgang mit film te vienden en zee: "Ik hoop dat joen film van vanoavend nait slim spannend is, van aans slaght mien verhoaltje as n taang op n varken." Ik keek wat onwenneg te zoal ien en haar overgang nog nait vonden. Nog altied zaag ik gain bekend gezicht doar ik wat steun bie vienden kon, gainain dij mie vrundelk toulaagde.

"Wat is dat, n varken...?", raip ter n vraauw mit n haarde stem vlak noast mie. Ik draaide mie noar heur tou en zee: "O, ie mainen netuurlek van ...taang op n swien! Ie hebben geliek vraauw", bekende ik. "Harder..., háárder! Wie kinnen t nait verstoan hierzoot!", belkte der nou ain achteroet t zoaltje. "Dat is Jantina", zee presidente. "Zij is wat doof. Ga maar gewoon in t midden staan te voorlezen, dan kunnen ze t allemaal horen."

Ik vruzzelde mie geheurzaam weer tussen toavels en stoulen deur noar t midden van t zoaltje en begunde te lezen mit mien verhoal. Wat ik ien mien wildste fantasie ook docht haar, mor dit nait. Ondertied bedocht ik dat veurste haalfschaid van t publiek zo allain mien rug zain kon, às ze al noar mie keken. Mor as ik mie noar heur tou draaide, keken ze apmoal strak noar t widde douk, of ik doarop verschienen zol.

En ale moalen as ik mie even noar heur tou boog - ik wol ze der toch ook bie betrekken - wer ik doalek van achteroet hardhandeg ofstraft mit: "Háárder...!" Dus noa n zetje hil ik doar mor mit op en prout ik allain nog tegen achterste helft van t zoaltje, dij mie ook strak aan zat te kieken, zunder n spoor van reaksie.

t Was mor n kort verhoaltje en noa n menuut of tien was t ôflopen. Dou klaptten ze apmoal en presidente drukte mie n kerststol ien handen. "Mooi gedaan hoor, meneer Kruizinga, wij hebben erg genoten", zee ze nog. En veur ik ter op verdacht was ston ik alweer mit jas aan ien boeten. Ik keek op t hallozie, kwart noa negen. Ien n ketaaierte n kerststol verdaind, dat aal. Mor wieder haar ik ter gemengde gevuilens over. Hou was t ook weer, n profeet ien aigen laand...?

Ik kon t gegilp en gelaag van vraauwluu op parkeerploats dudelk heuren, dou ik weer ien auto stapte. Film was zeker alweer begund. Zai haren zo te heuren oardeg meer lol as zonet bie mie. Nee, tegen zo'n film, doar kon ik nait tegen op. Ik haar ook nait t idee dat ter ook mor áin was dij t mooi von wat ik veurlezen haar. Ik was allenneg mor n pauzenummer. Dat krieg je der nou van, as je mainen dat joen verhoal wat veursteld...

Haile goie kerstdoagen en veul zegen ien t nij-joar.

Sinds 1 juli Groninger verhalen online

De Groninger verhalen van Bé Kuipers staan sinds 1 juli 2012 'los' online via:

 www.contactblad.info/groningerverhalen.html